

‘IS-academie heeft nu al invloed op beleid’

Twee jaar geleden was het nog iets nieuws: de IS-academie. Het samenwerkingsverband tussen wetenschappelijke instellingen en het ministerie van Buitenlandse Zaken moest leiden tot meer samenhang tussen onderzoek en ontwikkelingsbeleid. Helpt de IS-academie inderdaad om de kloof tussen wetenschap en beleid te overbruggen?

Het ministerie van Buitenlandse Zaken is enthousiast. “De IS-academie is een spannend en innovatief proces”, zegt Thom Klück, plaatsvervangend hoofd van de afdeling onderzoek en communicatie. “Hoe kunnen we beleidsmakers ertoe brengen zich meer te bedienen van wetenschappelijke kennis? En hoe brengen we wetenschappers meer in contact met de weerbarstige realiteit waarmee beleidsmakers te maken hebben?”, omschrijft Klück de vragen die aan de oprichting van de IS-academie ten grondslag lagen. Antwoorden op die vragen vormen de concrete samenwerkingsovereenkomsten die de IS-academie organiseert rond bepaalde thema’s. Studenten en jonge onderzoekers lopen mee bij Buitenlandse Zaken, ambtenaren doen promotieonderzoek, en er worden seminars, lezingen en workshops georganiseerd. “De IS-academie had een behoorlijke aanlooptijd nodig”, weet Klück. “Wetenschappers en beleidsmakers spreken elk hun eigen taal. Maar als zij eenmaal met elkaar communiceren, leidt dat tot zinvolle discussies en bruikbare resultaten.” Als concreet voorbeeld noemt hij het feit dat academici van de Universiteit van Amsterdam deel uitmaakten van de Nederlandse delegatie tijdens een van de laatste internationale HIV/aids-conferenties. De Nederlandse inbreng was wetenschappelijk onderbouwd en de onderzoekers konden kennismaken met de vragen die op een dergelijke conferentie boven komen. Kees Koonings vindt het voor een evaluatie te vroeg, maar noemt het programma van de IS-academie

veelbelovend. De hoofddocent culturele antropologie aan de Universiteit Utrecht geeft in het kader van de IS-academie vorm aan het thema armoedebeleid en goed bestuur. “In de jaren negentig werden universiteiten conservatiever en kwamen ontwikkelingsstudies onder druk te staan”, vertelt Koonings. “Ook vanuit de beleidswereld was er weinig stimulans om structureel te investeren in wetenschappelijk onderzoek naar ontwikkelingsvraagstukken. De IS-academie is niet alles, maar biedt wel een instrumentarium waarmee stappen in de goede richting worden gezet.”

Kritiek

Over de betrokkenheid van jonge academici bij ontwikkelingssamenwerking – een van de afgeleide doelstellingen van de IS-academie – is de antropoloog positief. Maar liefst 170 bachelors hebben zich weer aangemeld voor zijn cursus over armoede, sociale uitsluiting en internationale samenwerking; promotieplaatsen worden zwaar bevochten. De belangstelling lijkt dus toe te nemen. “Het is best mogelijk dat de IS-academie een soort latente belangstelling onder jongeren voor internationale samenwerking concrete aanknopingspunten heeft gegeven”, aldus Koonings.

Het zijn lovende woorden. Toch was er, voordat de IS-academie van start ging, ook kritiek. Ton Dietz, toen nog directeur van het *Center for Research Studies for Development*, vat zijn kritiek van twee jaar geleden

De IS-academie houdt zich onder meer bezig met het thema armoedebeleid

Foto: Johannes Odt

nog eens samen: “Mijn hoofdkritiek was dat de gekozen opzet ertoe leek te leiden dat het te fragmentarisch zou zijn. In plaats van alle relevante delen van het ministerie steeds maar een onderdeel. En in plaats van alle relevante wetenschappers in Nederland, steeds maar een onderzoeksgroep. Ik vond ook dat de keuze wie met wie zou gaan samenwerken niet transparant was. Ten slotte vond ik dat de IS-academie als geheel meer samenhang zou moeten vertonen en tot meer onderlinge discussie zou moeten leiden tussen de verschillende partners.”

Twee jaar later is Dietz positiever. Op de vraag of de IS-academie de kloof tussen wetenschap en beleid al heeft helpen verkleinen, antwoordt hij: “Ja, er wordt nu veel meer en veel serieuzer over de IS-academie gesproken, in ieder geval binnen wetenschappelijke kringen.”

Joost Andriessen, directeur culturele samenwerking, onderwijs en onderzoek bij Buitenlandse Zaken, wil nog wel reageren op de kritiek van toen. “De IS-academie was een innovatief proces dat nog

vorm moest krijgen. Inmiddels worden kwalitatief betere voorstellen ingediend. De IS-academie is veel bekender geworden, waardoor instellingen en directies beter weten wat ze kunnen verwachten.”

Transparanter

Om de IS-academie transparanter te maken, heeft het ministerie voor de tweede ronde voorstellen een serie workshops georganiseerd voor directies van het ministerie, universiteiten en onderzoeksinstituten. Tijdens die workshops werden gezamenlijk de mogelijkheden voor nieuwe trajecten verkend.

Ook aan de samenhang en onderlinge discussie binnen de IS-academie wordt gewerkt. “Wij zijn sterk voorstander van meer overlap tussen de IS-academietrajecten”, vertelt Klück. “Het leuke is dat in bijna alle nieuwe plannen consortia worden voorgesteld. Multidisciplinaire samenwerkingsverbanden tussen binnenlandse en buitenlandse kennisinstellingen, universiteiten en ngo’s. Dat is precies waar we naartoe willen.”

*Lees verder op
pagina 30*

'IS-academie heeft nu al invloed op beleid'

Hoewel Dietz het geen hoofdpunt van kritiek wil noemen, vond hij twee jaar geleden dat de inbreng uit zuidelijke landen binnen de IS-academie ver te zoeken was. Volgens Joost Andriessen is de focus op Nederlandse instellingen de afgelopen twee jaar wel vaker als kritiek naar voren gekomen. Niet geheel terecht, vindt hij. "Het gros van het onderzoeksbudget van Buitenlandse Zaken is direct gericht op capaciteitsopbouw en innovatieve ontwikkeling in de zuidelijke landen. De IS-academie is qua omvang een bescheiden programma dat specifiek is gericht op het beleid dat wij hier in Nederland maken. Daarbij ligt de focus inderdaad op Nederlandse kennisinstellingen, maar dat betekent niet dat er exclusief vanuit onze ivoren torens wordt gewerkt. Bij alle trajecten wordt juist ook veel veldwerk verricht in de zuidelijke landen zelf."

Desondanks is bij de nieuwe voorstellen meer aandacht voor zuidelijke betrokkenheid waar te nemen. "Als dat een antwoord is op de kritiek, dan is dat mooi meegenomen", zegt Andriessen. "Maar we doen het vooral omdat we denken dat we daarvoor betere resultaten krijgen." Om diezelfde reden verwacht hij dat in de toekomst ook de inbreng van de ambassades zal toenemen. "Ambassades zitten soms met vragen die heel direct en praktisch gerelateerd zijn aan het land waarin ze gevestigd zijn. Door dit soort vragen op te nemen in ons programma, krijgen we ook meer inbreng vanuit het zuiden. Ik verwacht dat de beleidsrelevantie van onze onder-

zoeken daardoor verder zal toenemen."

Die beleidsrelevantie is ook voor Dirk-Jan Koch erg belangrijk. Koch noemt het een van de voornaamste voorwaarden op basis waarvan hij bij Buitenlandse Zaken een jaar studieverlof kreeg om te promoveren. In het kader van de IS-academie doet Koch onderzoek naar de manier waarop Nederlandse maatschappelijke organisaties hun partnerlanden kiezen. "Nederlandse ngo's blijken meestal niet in de allerarmste landen te werken", vertelt de onderzoeker. "Hoe komt dat? En zou het ontwikkelingsbeleid hier iets aan moeten doen?" Dankzij de IS-academie kan Koch zich een jaar lang in dit soort vragen verdiepen. Hij wil niet beweren dat zijn rapport het OS-beleid rechtsreeks zal beïnvloeden, maar hoopt wel dat het wordt meegenomen in discussies, bijvoorbeeld over een nieuw medefinancieringsstelsel. "Dat is wel de insteek. Daarvoor word ik betaald."

Heeft de IS-academie na twee jaar al invloed op het beleid? Waar Koch nog bescheiden reageert, is Joost Andriessen stellig. "Ja! Bij gesprekken over beleidsbrieven en meerjarenplannen wordt regelmatig verwezen naar inbreng die uit de IS-academietrajecten afkomstig is. Echt meetbaar is zoiets niet natuurlijk, maar dat er een invloed is, dat is zeker. Niet slecht voor een programma dat net twee jaar draait."

ROB BURKHARD

"IS-academie focust inderdaad op Nederlandse kennisinstellingen, maar dat betekent niet dat er exclusief vanuit een ivoren toren wordt gewerkt"

NIEUWE RONDE IS-ACADEMIE CONCENTREERT ZICH OP VIER THEMA'S

In het kader van de IS-academie lopen inmiddels vijf samenwerkingsverbanden met kennisinstellingen rond de thema's die twee jaar geleden werden gekozen: HIV/aids, onderwijs, armoedebeleid en goed bestuur, maatschappelijk middenveld en de Afrikaanse

staat. Voor de nieuwe ronde zijn er vier nieuwe thema's gekozen: duurzame energie, fragiele staten, migratie en ontwikkeling en de lerende organisatie. Vijftien uitgewerkte voorstellen zijn ingediend en nog voor de zomer moet een selectieproces leiden tot

vier nieuwe partnerschappen rond deze thema's. De samenwerkingstrajecten hebben steeds een looptijd van vijf jaar. Zowel het ministerie als de betrokken instellingen dragen bij in de kosten. (RB)